

References:

1. Kremen V. H. (2003). Dystantsiina osvita – perspektyvnyi shliakh rozviazannia suchasnykh problem rozvytku profesiinoi osvity [Distance education is a promising way to solve modern problems of vocational education]. *Visnyk akad. dystants. osvity*. № 1. S. 4–11 [in Ukrainian].
2. Sysoieva S. O. (2003). Problemy dystantsiinoho navchannia: pedahohichniy aspekt. [Problems of distance learning: pedagogical aspect]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*. Vyp. III–IV. S. 81 [in Ukrainian].

Korostyanets T. P., Niedyalkova K. V. Independent work of students in the conditions of distance learning

The article considers the use of information and communication technologies, and in particular distance educational technologies for the organization of independent work of students in order to increase its efficiency. It is determined that in the modern sense, continuing education – individualized in direction, time and pace of education, which gives everyone the right and opportunity to implement their own educational program. The tendency to increase the budget of time allocated for independent work is becoming more and more noticeable, so effective distance education is impossible without the availability of students' skills of independent work and readiness for self-education. It is noted that with the introduction of distance learning technologies the structure of the teacher's professional activity changes. He acquires the status of a consultant who plans, organizes, evaluates and monitors the independent activities of students. The main factors of pedagogical assistance are the creation of a creative educational environment and joint creative activity of teachers and students.

The tasks of independent work of students in modern conditions are formulated, its various kinds which are realized by means of an electronic educational course are shown. Modern analysis of the educational process and numerous studies has divided the skills and abilities of independent work of students into five blocks: gnostic, design, constructive, organizational and communicative. A study was conducted. Comparative analysis shows that the ability to work independently, both in individual blocks and in general, distance learning students are better formed. This can be explained by the fact that, choosing a distance form of education, students realize what amount of independent work awaits them, they are highly motivated and ready to master knowledge independently. Therefore, to be effective, distance learning, on the one hand, must be based on well-formed skills and abilities of independent work, and on the other – this form of learning involves their further development and independence as personality traits.

Key words: continuing education, distance learning, independent work, self-assessment, e-learning course.

УДК 378.016:811.111

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.84.1.20>

Крюкова Ю. Д.

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ)

Актуальність розвідки зумовлена реаліями сьогодення, у контексті яких глобальні трансформаційні процеси естраполюються на всі суспільні виміри. Закцентовано увагу на тому, що зміни в галузі освіти стали важливим імпульсом для ініціювання процесу перегляду роботи закладів вищої освіти за усталеними (традиційними) принципами. Наголошено, що сучасна освітня парадигма диктує свої вимоги, отже, передбачає постановку нових цілей для інтенсифікації та модернізації навчального процесу. Пріоритетною постає орієнтація на новітні підходи та методи. Аргументовано суспільний інтерес та запит щодо підготовки конкурентоспроможних, високопрофесійних фахівців із сформованим діапазоном компетентностей, розвинутим спектром твердих (hard) та м'яких (soft skills) навичок і високим рівнем інішомовних комунікативних умінь. Сфокусовано увагу на важливості створення інноваційного середовища на заняттях з іноземної мови зі студентами немовних спеціальностей. Закцентовано на закономірності переорієнтації діяльності професорсько-викладацького складу шляхом підвищення їхнього професійного рівня й адаптивності до сучасних умов праці, що є рушійним чинником у забезпеченні ефективного та прогресивного навчання. Проаналізовано особливості розвитку теперішнього покоління студентів, а також визначено кращі варіанти кодування інформації та підбору відповідного каналу для її передачі та засвоєння. У статті пояснено першочерговість прикладного характеру й інтеграції набутих знань з англійської мови у професійній підготовці майбутніх спеціалістів. Висвітлено необхідність залучення інформаційно-комунікативних технологій, урахування міждисциплінарного підходу, розвиток медіаграмотності, генерування нових навичок у роботі в онлайн та дистанційному форматах.

Ключові слова: тверді / м'які навички, інформаційно-комунікативні технології, традиційні освітні методи, англійська мова, дистанційне навчання, інтернет, інноваційне освітнє середовище, заклад вищої освіти, мотивація, професійна освіта.

Бурхливі зміни, що нині відбуваються, у контексті сучасних глобалізаційних та інтеграційних процесів, а також стрімкого розгортання міжнародної співпраці та комунікаційного потоку, вимагають від людства вирішення чималого кола нагальних питань. ХХІ ст. вважається епохою інформаційної цивілізації, глобальної міждисциплінарної взаємодії різних галузей знань, виникнення нових компетенцій та професій, тому зовсім інакші вимоги ставляться не лише до особистості як суб'єкта саморозвитку, але й до системи освіти

загалом. Такі процеси, як інформатизація навчального процесу, співпраця з навчальними закладами зарубіжних країн, міжнародні конференції, навчання та програми стажування за обміном, можливість отримання подвійного диплома тощо, роблять реформаційні процеси нинішньої освітньої системи як ніколи на часі. Існує велика кількість традиційних методик навчання, які дають позитивні результати, проте теперішні реалії все більше схиляють працівників освіти до пошуку інноваційних високопродуктивних підходів з урахуванням досягнень технологічного процесу.

У такому контексті невідкладно постає потреба переоцінки репозитарію прийомів і методів, які формують сучасне освітнє середовище та підбір інструментів, які сприятимуть різновекторності підходів у напрямі модернізації моделі освіти. Така скерованість передбачає конструювання нової освітньої парадигми та націленість на ефективну імплементацію новітніх методик. Цим обґрунтовано значення й актуальність нашої розвідки – необхідність створення інноваційного освітнього простору із залученням новітніх підходів і технологій, що дозволить розширити освітні межі та формати для формування нових навичок, підвищення мотивації студентів, установлення симбіотичного зв'язку між теорією та прикладним застосуванням набутих знань. Окреслені критерії дадуть змогу не лише активізувати студентський потенціал, але й розкрити творчі можливості молоді, стимулювати розвиток психічних процесів: мислення, сприйняття, пам'яті, мотивації. Як результат – розвинути ключові компетентності сучасної освітньої парадигми, серед яких: загальна освіченість і у природничих, і в гуманітарних науках, інформаційно-цифрова та загальнокультурна грамотність, уміння навчатися впродовж життя (*life-long learning*), соціальна і громадянська обізнаність, підприємливість і формування іншомовної комунікативної компетенції.

Оскільки вільне володіння іноземними мовами в умовах глобалізаційних процесів стало життєво необхідним, **метою** нашого дослідження є визначення основних критеріїв створення ефективного освітнього середовища, яке б сприяло інтенсифікації та модернізації процесу навчання на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у ЗВО, з урахуванням водночас безперервного саморозвитку і підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу в сучасних умовах.

У контексті різноманітних трансформаційних процесів суспільного розвитку, коли індустріальна культура видозмінюється в інформаційну, модифікацій зазнає й поняття іншомовної компетентності як обов'язкового елементу вищої освіти. Її формування в Україні першочергово здійснюється у процесі інтеграції іншомовної освітньої галузі в загальноєвропейський та світовий освітній вимір. Набуття такої компетенції передбачає перспективу долучення до світової наукової спільноти, можливість обміну власними ідеями, отримання нового досвіду, безбар'єрне звернення до англійськомовних ресурсів мережі Інтернет, моніторинг інноваційних тенденцій на світовій арені. Зважаючи на такі запита сьогодення, підготовка майбутніх висококваліфікованих спеціалістів включає в себе не лише здобуття, моделювання та застосування профільних знань, розвиток соціальної зрілості, генерування високого ступеня адаптивності до мінливості сучасного ринку праці, але й розуміння превалюючого значення іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь у процесі підготовки фахівців різноманітних освітньо-кваліфікаційних рівнів. Успішна реалізація поставлених завдань передбачає врахування низки чинників, розуміння суті яких не лише пришвидшить досягнення поставлених цілей, але й дасть можливість організувати навчальний процес набагато ефективніше та цікавіше.

Сьогодні надзвичайно актуалізується практична спрямованість освіти (інтеграція знань) та міждисциплінарний підхід, про раціональність використання якого писав ще свого часу відомий чеський педагог-гуманіст Я. Коменський: “Усі знання виростають з одного коріння – навколишньої дійсності, мають одне з одним зв'язок, а тому повинні вивчатися у взаємодії” [4, с. 26]. Оскільки в усі часи освіта вважається диференційним критерієм розвитку людства, потрібно бути чутливими до змін часу й намагатися підтримувати баланс і відповідність між якістю освітнього процесу та вимогами сьогодення.

У 30–40-х рр. ХХ ст. під час вивчення іноземної мови основний акцент ставився на граматику, читання, переклад і механічне вивчення напам'ять іншомовних текстів. Такий підхід передбачав можливість граматичного аналізу (знання часів, граматичних патернів тощо) та наявність великого обсягу лексичного матеріалу, але ніяк не вільне володіння мовою. І лише в 1970-х рр. стало очевидним, що бездоганне знання граматики та лексики, які опановувалися ізольовано, без поставленого комунікативного завдання назавжди залишалися в пасивному вокабулярі студента. Проте вже у ХХІ ст. формування іншомовної комунікативної компетенції зазнало певного розгалуження та залучило складові частини, які доповнюють одна одну: мовну, мовленнєву, соціокультурну, навчально-пізнавальну та компенсаторну. Остання є яскравим прикладом практичності – *фронезису* сучасної іншомовної освіти. К. Гром постулює: “Компенсаторна компетенція передбачає сформованість таких іншомовних знань і вмінь, які сприяють подоланню труднощів, що виникли у процесі іншомовного спілкування” [2, с. 20]. Використання компенсаторних стратегій і вмінь у складних комунікативних ситуаціях, що виникають здебільшого через нестачу мовних та мовленнєвих ресурсів, дає змогу індивідууму не розгубитися, а вміло адаптуватися до труднощів, що виникли, й успішно реалізувати мовленнєвий акт. Такі вміння, як організованість, швидкість ухвалення рішення, досягнення поставлених результатів, вихід із нестандартних умов, адаптивність, є надважливими в успішному користуванні іноземною мовою. Набуття професійних передбачає паралельне формування надпрофесійних компетенцій, коли основний вектор змісту навчання зміщується від отримання предметних знань до розвитку універсальних навичок: “Успішність людини ХХІ ст. повністю залежить від її особистісних і професійних якостей,

найважливіші з яких – критичне та творче мислення, стресостійкість, уміння проявляти власний потенціал” [3, с. 74]. Тому першочергове значення серед широкого спектра методів та підходів повинні мати завдання, які рівною мірою автоматизують як тверді (*hard skills*) так і м’які / гнучкі (*soft skills*) уміння. Якщо перші пов’язані із професійними навичками та дають змогу доводити певну діяльність до автоматизму (вивчення іноземних мов), то другі відповідають за успішну соціалізацію, командну роботу та допомагають обирати правильні стратегії для успішної реалізації свого потенціалу.

Наступним кроком у створенні інноваційного середовища є необхідність урахування зміни ролі викладача й особистості студента як індикатора успішності освітнього процесу. Так, роль викладача змінюється на помічника, консультанта, *фасилітатора*, який не просто виступає джерелом передачі інформації, а тим, хто пробуджує та підживлює мотивацію студентів, ініціює навчальну активність (створення проблемних ситуацій, новизни, варіативності та різноманітності), залучає міждисциплінарний підхід (контекстуальне наповнення курсу повинно охоплювати декілька галузей знань, щоб уникнути одноманітності), сприяє формуванню метапредметних зв’язків, які відповідають за пізнавальну активність і стимулюють до дослідницької роботи.

Метапредметний підхід (як один із принципів інтеграції навчання) – це інструмент в організації навчальної діяльності, мета якого – донести до студентів шляхи / можливості роботи зі знаннями. Ключовим стає не сліпе запам’ятовування (лексичні одиниці, граматичні структури), а осмислення базових понять навчальної дисципліни, здатність до реконтекстуалізації отриманих знань у різних життєвих ситуаціях. Варто зазначити, що одними з найефективніших шляхів формування метапредметного поля в сучасній іншомовній освіті є залучення студентів до проєктної діяльності – *project based learning*, до вивчення іноземної мови на основі комунікативно важливих завдань (*task-based learning*) та моделювання конкретних ситуацій чи кейсів (*case method*). Названі підходи потребують умінь активного проблемно-ситуативного аналізу, що включає вирішення конкретних завдань-ситуацій. Студентам пропонують осмислити ситуацію професійного гатунку, у процесі вирішення якої вони використовують увесь необхідний арсенал засвоєних знань і набутих навичок. Робота із цими технологіями дасть змогу активізувати отримані вміння та розвинути іншомовну професійну комунікативну компетенцію, яка є запорукою автоматизованого використання мови як засобу комунікації в майбутній професії.

У реаліях сьогодення важливим для сучасного педагога постає й вибір способу кодування інформації та підбір відповідних каналів для її передачі. Нове покоління (*Generation Z*) кардинально відрізняється від своїх попередників і має такі диференційні ознаки, як: адиктивна поведінка (масова цифрова залежність), низький показник соціалізації, прагнення миттєвих результатів, розпорошеність уваги, відсутність науково-дослідних компетенцій тощо. Це молодь, яка мислить іншими категоріями та сприймає світ переважно через візуальні образи. На зміну словесно-логічному, де базовими є поняття та логічні конструкції, прийшло так зване *кліпове* (розірване) мислення. Сучасний тип юнацької свідомості характеризується поверхневим і фрагментарним сприйняттям, а такі когнітивні властивості, як аналіз, синтез, узагальнення, стають непосильними завданнями.

Принагідно зазначимо, що в підлітковому віці лімбічна частина мозку (емоційна нервова система), яка корелюється так званим феноменом миттєвих винагород (щось, що не потребує зусиль), є більш активною, аніж префронтальна кора. Вона відповідає за мислительні процеси, контроль, реалізацію особистості, здатність ухвалювати комплексні рішення, планувати майбутнє, концентруватися та впорядковувати складну інформацію, вибудовувати стратегію дій та регуляцію соціальної поведінки. Також в цій області акумулюються мотивація та потенціал для реалізації поставлених цілей. Оскільки лімбічна складова частини мозку мобілізується за посередництвом слухових, зорових, смакових і сенсорних рецепторів, то легко при звичається до способу життя, який має деструктивний вплив на формування особистості (масова цифрова залежність). Навіть більше, час перебування підлітків у лімбічному просторі неспинно зростає в період дистанційного навчання. Адже Україна і світ загалом переживають не найкращі часи у зв’язку з пандемією Covid-19. Здобувачі освіти все більше часу проводять на просторах Інтернету, переглядають різні відео, блоги, відвідують соціальні мережі, не інвестують водночас зусилля в розвиток робочої пам’яті, де генеруються всі когнітивні навички, такі потрібні для обробки інформації й опанування нових видів діяльності (вивчення іноземної мови). Ситуація, що склалася, у разі ускладнює й організацію навчального процесу. Для викладачів справжнім викликом стає захопити, зацікавити, заохотити, змотивувати студента до навчання. За умов відсутності *eye contact* (зорового контакту) непосильним є визначення рівня активності аудиторії, зацікавленості та конструктивності зворотного зв’язку.

Ураховуючи зазначені особливості, зауважимо, що підлітковий період – це найсприятливіший час для *мієлінізації* (побудови нейронних зв’язків), а розумові здібності характеризується високою когнітивною гнучкістю й адаптивністю. Для педагога, який працює в умовах сьогодення, важливо вміти співпрацювати зі студентами, модернізувати контент навчальних дисциплін і пристосовувати його до вимог сьогодення. Припускаємо, що найгостріше це питання постає у зв’язку з переглядом підходу щодо формування іншомовної комунікативної компетенції на немовних спеціальностях у ЗВО. Тут іноземну мову розглядають як невід’ємний компонент професійної підготовки майбутнього спеціаліста будь-якого профілю, а метою навчання є досягнення студентами такого рівня володіння мовою, який би передбачав її практичне використання в майбутній професійній діяльності (спілкування з іноземцями, стажування, гранти, обмін досвідом, ідеями

тощо). Проте варто говорити і про певну дихотомію, яка виникає у процесі підготовки, коли поставлені цілі й умови для їх реалізації не працюють у тандемі. На факультетах, де іноземна не є профільючим предметом, процес її вивчення передбачає шалену інтенсивність та високі стандарти якості на тлі надзвичайно стислих термінів для реалізації, що лише загострюється ковідними реаліями. Паралельного вирішення потребує питання автономності студентів у процесі вивчення предмета та їхньої відповідальності за результати навчання, що передбачає вміння ефективно вирішити поставлені завдання. Тому завданням викладача першочергово є запропонувати здобувачам освіти той спектр сучасних можливостей у студіюванні мови, серед якого кожен зможе обрати своє, а також донести до них те, що засоби масової інформації, ІТ-технології, без яких вони не уявляють свого життя, можуть бути не лише джерелом розваг, але й якісним будматеріалом для створення унікальних персоналізованих продуктів, навіть освітніх. Підтвердженням цьому є аналіз останніх досліджень у сфері новацій у вивченні іноземних мов, згідно з якими одним з актуальних напрямів є імплементація сучасних інформаційно-комунікативних технологій (далі – ІКТ) у сучасний освітній процес. Використання мобільних телефонів, планшетних комп'ютерів, смартфонів, iPad, iPhone та інших технологічних новинок в освітніх цілях стало основою електронного (*e-learning* – *Electronic Learning*) та мобільного навчання іноземної мови (*M-Learning* – *Mobile Learning*), а хмаро-орієнтовані технології, навчальні додатки та програми також значно розширили можливості та покращили якість освіти сьогодні.

У підсумку можна однозначно стверджувати, що система освіти потребує змін і, мабуть, найкращим освітнім рішенням, на нашу думку, є вмиле поєднання (кореляція) новітніх підходів, методів під час опанування іноземної мови із сучасними ІКТ. Забезпечення так званого інтегрованого / змішаного навчання, крізь призму якого освіта розглядається як цілісний феномен, де міждисциплінарні межі нівелюються і створюється єдиний освітній континуум, у якому взаємодіють традиційна та змішана системи навчання, предметні області, активне використання технологій (ІКТ), різні інноваційні підходи (STEAM-освіта), способи передачі інформації (*off-line/on-line*), види роботи (групова робота, самостійне вивчення), теорія та практика.

Інформатизація освіти насамперед передбачає прищеплення студентам основ медіаграмотності та навичок візуальної комунікації. Щоб вони могли розуміти й оцінювати мультимедійний контент, мати доступ до інтернет-культури, переважний масив якої англійськомовний. Зі свого боку педагог повинен вміти виявити потреби й інтереси здобувачів, щоб забезпечити їх можливістю опанувати та розвинути ці нові вміння. Адже телевізійні ролики, рекламні щити, листівки, брошури, реклама, смайлики, картинки, фото, меми постійно поруч із нами в щоденному житті. Тому їх раціональне використання у професійній підготовці значно наблизить педагога до того візуально багатого світу студента, де знання значною мірою набуваються через образи, у якому наявності лише одного підручника вже давно замало. Наші послідовники повинні навчитися вмиле опрацьовувати як слова, так і картинки, уміти швидко переключатися з тексту на образ, з віртуальної реальності на реальний світ.

Останні напрацювання Асоціації сучасних мов (*Modern Language Association*) де-факто вказують на навчальну програму, у якій мова, культура та література утворюють континуум. Концептуально таке навчання ґрунтується на мультимодальних текстах, які є поєднанням написаних слів, візуальних образів, звукових ефектів, музики та складного графічного дизайну. Так, наприклад, цікавою стратегією може стати залучення так званих мемів (різновид мультимодального тексту) на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням на немовних факультетах. На перший погляд досить прості, тривіальні, банальні артефакти, насправді є вмістилищем глибоких соціальних та культурних структур. Вони можуть стати як короткою розминкою (*Look at this meme; What can you see? Could you share your impressions*, попросити студентів дістати мобільні телефони та знайти картинки з обраної теми, представити фото товариша, де він транслює різноманітні емоції тощо), так і повноцінним наповненням цілого заняття. Також підхід *meme-based* може стати цікавою альтернативою традиційним методам вивчення граматики, коли відпрацювання проблемних граматичних явищ відбувається набагато швидше, цікавіше й ефективніше. Наприклад, під час вивчення *Present Tense vs. Present Continuous* запропонуйте аудиторії знайти наочну ілюстрацію для кожного із часів, де була б відтворена частотність / повторюваність (*Simple*) та тривалість (*Continuous*) дії, далі показати меми товаришу та розказати, що відбувається на картинці, демонструючи своє розуміння та засвоєння розглянутих структур. Окрім того, як уже було зазначено вище, обговоренню мемів можна присвятити й цілу тему. Оскільки феномен мемів має місце й у психології, то пізнавальним для студентів-психологів буде обговорення цієї актуальної теми, адже стрімка популярність інтернет-мемів, вірусної реклами, антимемів справляє значний вплив на свідомість та поведінку дорослих і дітей. Часто доводиться чути про так звані механізми психологічного зараження, коли мем виступає своєрідним інформаційним патерном (лозунг, слоган тощо) та транслює наповнення, яке несе здебільшого негативне забарвлення та має зомбууючий вплив, що особливо небезпечно для лабільної психіки підлітків. Як варіант можна обговорити сенсаційний науково-популярний бестселер американського програміста Р. Броуді "Психічні віруси". За його словами, мислення та поведінку людини диктують меми. Автор визначає мем як психовірус / мислеобраз, який зароджується на рівні свідомості та, *розмножуючись*, змінює наше світосприйняття та поведінку: "Меми бувають дотепними, як покемони, безневинними, як короткі спідниці, а бувають шкідливими, як ось їжа з Макдональдсу, і навіть зловіщими, як фашизм. Меми можуть зробити вас щасливими та багатими, а можуть навпаки – бідними та хворими" [1, с. 7]. Отже, привернення уваги до цієї теми дасть змогу не лише вдосконалити свою іншомовну

комунікативну компетенцію, але й навчить розрізняти хороші й погані меми, спонукає шукати стратегічні рішення, як вийти з-під впливу мемів та змусити їх працювати на вас.

Цікавим кластером традиційних форм навчання й інноваційних методів може стати використання комп'ютерних технологій, інтернет-ресурсів та інших інноваційних підходів під час вивчення теми "Спорт та здоров'я" (*Sport and Health*) на факультеті фізичної культури, здоров'я та спорту. Оскільки ця тема досить широка та містить декілька модулів, які охоплюють вивчення частин тіла, здорового способу життя, сучасних трендів у фітнесі та спорті, спортивних травм тощо, важливо оптимізувати навчальний процес так, щоб за мінімальних часових затрат максимально ефективно пропрацювати весь необхідний навчальний матеріал. Отже, звернення до такого всевітньо відомого додатку, як *Instagram*, тематичних відео в *You-tube* чи пошукової системи *Google*, допоможе не лише затренувати теоретичний матеріал на практиці, урізноманітнити його багатю наочністю, але й принести масу задоволення та позитивних емоцій. Проте чи не найкращим способом привернення уваги здобувачів є залучення різноманітного відеоконтенту. Сьогодні студенти інтенсивно створюють, переглядають, скачують відео, обмінюються необмеженою кількістю візуальних ефектів тощо, що дозволяє у процесі навчання задіяти як емоційний, так і когнітивний рівні. Коли ми переглядаємо якийсь відеоролик, ми сприймаємо не лише на слух, але й занурюємося в певний культурний та соціолінгвістичний контекст. Обговорення відео дасть можливість розпалити дискусію в аудиторії, змотивувати студентів до вираження власної думки із застосуванням критичного мислення й аналізу. Запропонуйте переглянути найпопулярніші фітнес-блоги зіркових спортсменів і зверніть увагу, що входить у їхні корисні звички, харчові вподобання, систему тренування тощо. Під час вивчення спортивних травм та частин тіла візуалізація також може стати у пригоді, адже наочність значно спрощує засвоєння складної термінології.

Висновки. Отже, ретельне формування цілей, глибокий аналіз можливостей сучасних технологій, методів і принципів, їх раціональний підбір у поєднанні з елементами творчості та критичного мислення і компетентний професорсько-викладацький склад є запорукою створення ефективного інноваційного освітнього середовища на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням. Такий підхід допоможе створити умови для інтеграції різноманітних дисциплін для того, щоб створити єдине загальне поле освітньої системи та зробити процеси викладання та навчання цікавими й інформативно насиченими, дозволить задовольнити потреби сучасних студентів, створити умови для вибору вільної траєкторії в навчанні (проектна діяльність, написання есе тощо), роботи у звичному для *Z Generation* інтернет-середовищі, у своєму темпі та згідно зі своїм рівнем.

Використана література:

1. Броуди Р. Психические вирусы. Как программируют ваше сознание. Москва : Поколение, 2007. 304 с.
2. Гром Е. Содержание и формы контроля уровня сформированности иноязычной коммуникативной компетенции 10–11 классов школ с углубленным изучением иностранного языка : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Москва. акад. повыш. квалификац. и проф. перепод. работ. образ. Москва, 1999. 315 с.
3. Красновицький М., Белкіна О. Проблеми виховання критичного мислення учнів у контексті теорії і практики американської школи. *Рідна школа*. 2003. Вип. 2. С. 73–76.
4. Коменський Я. Мир чувственных вещей в картинках / под ред. А. Красновского. 2-е изд. Москва : Учпедгиз, 1957. 351 с.

References:

1. Broudi R. (2007). Psichicheskie virusy. Kak programmiuyut vashe soznanie. [Mental viruses. How is your consciousness programmed]. Moskva : Pokolenije. 304 s. [in Russian].
2. Grom E. (1999). Soderzhanie i formy kontrolya urovnya sformirovannosti inoyazyichnoy kommunikativnoy kompetentsii 10–11 klassov shkol s uglublennym izucheniem inostrannogo yazyika [Content and patterns of control of foreign communicative competence forming 10–11 forms at school focusing on foreign language learning]. Candidate's thesis. Moskva. 315 s. [in Russian].
3. Krasnovytskyi M., Bielkina O. (2003). Problemy vykhovannia krytychnoho myslennia uchniv u konteksti teorii i praktyky amerykanskoj shkoly. [Problems of critical thinking developing in pupils in the context of American school theory and practice]. *Ridna shkola*, 2, 73–76 [in Ukrainian].
4. Komenskiy Ya. Mir chuvstvennyih veshchey v kartinkah (1957). [The world of sensual things in picture depiction] (2-nd edition) Krasnovskij (Ed.). Moskva : Uchpedgiz. 351 s. [in Russian]

Kriukova Yu. D. Innovative learning environment in foreign language mastering (in terms of non-language specialties students)

Article's relevance is determined by the today's global realities and the comprehensive transformational processes that have influenced all the public dimensions. The emphasis is laid upon the fact that changes taking place in the educational sphere launched the modifications process and re-evaluation of the work organization in the higher education institutions in the context of traditional approaches. In research, it can be clearly seen that modern educational paradigm indicates its own ways of development and presupposes new goals setting to intensify and upgrade the learning process. It is agreed that the main priority should be placed upon the methods and techniques. The article stressed upon the public interest and query in highly skilled, competitive specialists who possess a wide range of competences and well-elaborated hard and soft skills and professional level of foreign language mastering. It is important to emphasize on the significance innovative learning environment forming at English classes with non-language specialties students. It is spoken in details about the necessity of teaching stuff reorientation by means of skills development, advanced training and cultivating the adaptability to modern world conditions,

which are the crucial factor in the effective and progressive learning process provision. In the given paper, the peculiarities of modern generation Z students are reviewed and the best ways of information coding, learning and transition are described. It is explained in details about the applied character and integration of obtained knowledge in the professional-oriented learning. It is evaluated the validity and relevance of the information and communicative technologies implementation, interdisciplinary approach utilizing, media literacy development, skills gaining in on and off-line modes.

Key words: hard/soft skills, traditional educational methods, English, distant learning, Internet, innovative educational environment, higher education institution, motivation, profession-oriented English study.

УДК 37.091.12

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.84.1.21>

Курок Р. О.

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЕКОНОМІЧНИХ КОЛЕДЖІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті автором проаналізовані теоретичні засади, які слугують підґрунтям для побудови моделі системи цілеспрямованого розвитку правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів. Досліджено сутність та роль моделювання в наукових розвідках, види моделей, вимоги до їх побудови, етапи та принципи цього процесу. Зазначено, що моделювання є одним із найдієвіших методів педагогічного дослідження явищ у соціальних системах, що дає змогу спрогнозувати розвиток освітнього процесу в контексті досягнення конкретного кінцевого результату.

Констатовано, що моделювання розглядається як процес вивчення об'єкта пізнання шляхом створення та дослідження його моделі, яка замінює оригінал, а під моделлю розуміється аналог (копія оригіналу), який на певних умовах відтворює структуру і деякі властивості оригіналу, що цікавлять дослідника.

До основних видів моделей віднесено: прогностичну, концептуальну, інструментальну, моніторингу, рефлексивну. Серед типів визначено базові: змістові, структурні та функціональні; похідні: структурно-змістові, структурно-функціональні та функціонально-змістові. Під час розроблення моделі досліджуваного явища необхідно враховувати основні вимоги та принципи педагогічного моделювання (доцільності, цілеспрямованості, результативності, ієрархічності, реальності побудови моделі тощо).

Зазначено, що відповідно до напрацювань педагогічної науки доцільно виокремити такі структурні компоненти моделі розвитку досліджуваного явища: методологічно-цільовий, змістовий, технологічний і оцінювально-результативний.

Модель розвитку правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів має відображати істотні структурні компоненти цього процесу, а також характер зв'язків між ними.

Ключові слова: педагогічні працівники, правова компетентність, моделювання, система, етапи моделювання, принципи, структурні елементи моделі.

Підвищення якості системи освіти в Україні відбувається шляхом удосконалення нормативно-правового регулювання цієї сфери, упровадження в освітню діяльність закладів освіти передових досягнень та ідей педагогічної науки, а також вітчизняного та зарубіжного позитивного досвіду організації та здійснення освітнього процесу. У таких умовах зростає роль професіоналізму педагогічних працівників, які стають ключовими суб'єктами реалізації новаторських ідей у практичній діяльності.

З метою ефективної імплементації новітніх положень законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів в освітню діяльність педагогічні працівники економічних коледжів мають системно здійснювати заходи з удосконалення їхньої правової компетентності, щоб бути здатними успішно здійснювати педагогічну діяльність та комплексно розвивати готовність здобувачів фахової передвищої освіти до правомірної поведінки під час здійснення майбутньої професійної діяльності, а також формувати в них шанобливе ставлення до норм права в повсякденному житті. Для цього вкрай необхідною і важливою є проблема моделювання процесу розвитку правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів.

Учені сходяться на думці, що моделювання є одним із найдієвіших методів педагогічного дослідження явищ у соціальних системах, що дає змогу спрогнозувати розвиток освітнього процесу в контексті досягнення конкретного кінцевого результату. Слушною є думка В. Михеєва про те, що широке розповсюдження моделювання в педагогічних дослідженнях пояснюється різноманіттям його гносеологічних функцій, що зумовлює вивчення педагогічних явищ і процесів на спеціальному об'єкті – моделі, яка є проміжною ланкою між суб'єктом – педагогом, дослідником і предметом дослідження, тобто певними властивостями і відношеннями між елементами навчально-виховного процесу [1, с. 5].

Загальнотеоретичні та методологічні проблеми педагогічного проектування та моделювання були предметом наукових розвідок низки вітчизняних учених, а саме: Н. Брюханової, С. Гончаренка, Є. Лодатка, П. Лузана, А. Теплицької, Є. Хрикова й інших. Розроблення моделей педагогічних систем, спрямованих на